

NEDERLANDSCHE STAATSWETTEN.
SCHUURMAN'S-EDITIE N°. 28.

W E T

van den 5den Junij 1875, S. 110,

TOT

VASTSTELLING VAN BEPALINGEN

bij het voorkomen van

HONDSOLHEID,

ZOOALS DIE WET

bij de wetten van 15 April 1886, S. 64 en
15 April 1891, S. 80, is gewijzigd,

MET

AANTEKENINGEN,

BESLUITEN TER UITVOERING

EN

ALPHABETISCH REGISTER,

DOOR

P. H. JORDENS,

Commies ter Prov. griffie van Overijssel.

DERDE DRUK,
bijgewerkt tot Mei 1895.

ZWOLLE,
W. E. J. TJEENK WILLINK.

f 0.15.

1201003

Bibliotheek der
Rijksuniversiteit te Utrecht
Afd. Diergeneeskunde

ge

v

H O

bij d
1

BES

Com

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2911 934 8

0

gce
V. J. C. 1501[3]
W E T

van den 5den Junij 1875, S. 110,

TOT

VASTSTELLING VAN BEPALINGEN

bij hét voorkomen van

HONSDOLHEID,

ZOOALS DIE WET

bij de wetten van 15 April 1886, S. 64 en
15 April 1891, S. 80, is gewijzigd,

MET

AANTEKENINGEN,

BESLUITEN TER UITVOERING

EN

ALPHABETISCH REGISTER,

DOOR

P. H. JORDENS,

Commies ter Prov. griffie van Overijssel.

DERDE DRUK,

bijgewerkt tot Mei 1895.

Bibliotheek der
Rijksuniversiteit te Utrecht
Afd. Diergeneeskunde

ZWOLLE,

W. E. J. TJEENK WILLINK.

VERKORTINGEN:

C. V. *Luttenberg's Chronologische Verzameling.*

S. *Staatsblad.*

W. v. 't R. *Weekblad van 't Recht.*

I N H O U D.

Bladz.

- 5 *Junij* 1875, S. 110. WET, tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsdoelheid. (*Zooals die wet bij de wetten van 15 April 1886, S. 64 en 15 April 1891, S. 80, is gewijzigd.*) 5

B I J L A G E N.

- 27 *Julij* 1875. BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende vaststelling van het model van den muilkorf voor de honden, (zooals dit besluit bij dat van 20 September 1887 is gewijzigd en aangevuld.) 12
- 3 *Augustus* 1886. MISSIVE van den Commissaris des Konings in Overijssel aan de gemeentebesturen in die provincie, betreffende hondsdoelheid 14
- 24 *Julij* 1890. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen des Konings der aan Duitschland grenzende provinciën, houdende mededeeling eener overeenkomst tusschen de Nederlandsche en Deutsche Regeering, betreffende maatregelen in zake hondsdoelheid 15
- 25 *Mei* 1891. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de districts-veeartsen, betreffende opzending van cadavers van dolle of van doelheid verdachte honden enz. naar 's Rijks veeartsenijschool te Utrecht 19

Het wetsontwerp met memorie van toelichting werd der Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden bij Kon. boodschap van 26 October 1874 (Bijl. Handel. 2^e Kamer, n°. 65. 1, zitting 1874/75).

Het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs (id. n°. 65. 5). De memorie van beantwoording met gewijzigd ontwerp (id. n°. 65. 6).

Het verslag der commissie van rapporteurs op het gewijzigd ontwerp (id. n°. 65. 10).

Memorie van beantwoording daarop met nota van wijzigingen (id. n°. 65. 11 en n°. 65. 12).

Eindverslag (id. n°. 65. 13).

Amendementen (id. n°. 65. 14).

Het ontwerp werd behandeld in de zittingen der Tweede Kamer van 18 en 19 Mei 1875 (Handel. bladz. 1344) en het nader gewijzigd ontwerp, dat den 20 Mei 1875 inkwam, in de zitting van 21 Mei 1875 (Handel. bladz. 1381), in welke het ontwerp werd aangenomen met 40 tegen 15 stemmen.

Het aangenomen ontwerp kwam bij de Eerste Kamer der Staten-Generaal in den 24 Mei 1875 (Handel. 1874/75, bladz. 243).

Het voorloopig verslag der commissie van rapporteurs is te vinden op bladz. 255 en het eindverslag, dat tevens de memorie van beantwoording der Regering bevat, op bladz. 272.

De beraadslaging had plaats op 2 Junij 1875 (bladz. 296). In die zitting werd het ontwerp aangenomen met 19 tegen 8 stemmen.

~~~~~
Zie omtrent de wijzigingswet van 15 April 1891, S. 80:

Bijl. Handel. 2^e Kamer 1890/91, n°. 120, 1—6.

Handel. 2^e Kamer 1890/91, bladz. 1035.

Handel. 1^e Kamer 1890/91, bladz. 291—316.

Zooals
S.

WI
DER
GROO

ALL
salut

Alz
het n
van h

Zoo
hoord
hebbe
goedv

Art
versch
een d
dacht

der o
te ma
en op
sluiter

(*)
van E
n°. 6
gustus
Konin
tot ui

W E T

van den 5 Junij 1875, S. 110,

TOT

VASTSTELLING VAN BEPALINGEN

bij het voorkomen van

HONDSDOLHEID.

Zooals die wet bij de wetten van 15 April 1886, S. 64 en 15 April 1891, S. 80 is gewijzigd. (*)

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOTHERTOG VAN LUXEBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is bepalingen bij het voorkomen van hondsdelheid vast te stellen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Zoodra zich bij een hond of eene kat verschijnselen van dolheid voordoen, of zoodra een dezer dieren door een dol of van dolheid verdacht dier gebeten is, behoort de eigenaar, houder of hoeder dien hond of die kat terstond af te maken of te doen afmaken, of vast te leggen en op te sluiten, of te doen vastleggen en opsluiten. Hij geeft van zijne bevinding en van het

(*) Naar aanleiding eener missive van den Min. van Binnenlandsche Zaken van 9 Augustus 1875, n°. 61, afd. 9, Medische politie, C. V. 12 Augustus 1875, zijn door de Commissarissen des Konings in de provinciën, voorschriften gegeven tot uitvoering dezer wet.

door hem of van zijnentwege verrigte onverwijld kennis aan den burgemeester of aan den commissaris van politie zijner woonplaats. Tot die kennisgeving is hij ook verplicht, wanneer het hem niet mogelijk is geweest den hond of de kat te doden, op te sluiten of vast te leggen.

2. Zoodra bij den burgemeester of commissaris van politie aangifte is gedaan of hem op andere wijze gebleken is, dat zich bij een hond of eene kat verschijnselen van dolheid voordoen, of dat een hond of eene kat door een dol of van dolheid verdacht dier gebeten is, doet hij met den meesten spoed door den districts-veearts, of, een districts-veearts-plaatsvervanger, of, bij afwezigheid van beiden, door een geëxamineerden veearts, dien hond of die kat, of, indien zij gedood of gestorven zijn, hunne overblijfselen onderzoeken.

De veearts, die met het onderzoek belast werd, brengt de uitkomst daarvan onverwijld ter kennis van den burgemeester of commissaris van politie.

Indien het blijkbaar gevaarlijk is den hond of de kat in leven te laten, kan afmaking plaats hebben buiten de aanwezigheid en vóór het onderzoek van den veearts.

3. Wordt bij dit onderzoek de hond of de kat dol of door een dol dier gebeten bevonden, of wordt deswege door den veearts twijfel uitgedrukt,

(3) alinea 1. Wel bepaalt art. 147 (151) der Grondwet dat niemand van zijn eigendom kan ontzet worden dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling, en dat beginsel is steeds gehandhaafd waar het de voorkoming van andere ziekten van dieren geldt, maar bij hondsdolheid kan van voorafgaande onteigening geen sprake zijn; die ziekte wettigt geheel de afmaking bij wijze van politiemaatregel: 1°. om het groote en onmiddellijke gevaar dat die ziekte en dus het bezit van een daaraan lijdend dier voor menschen en dieren oplevert, en 2°. omdat een dolle hond of kat geen res in commercio kan zijn, het dier heeft alle geldswaarde verloren. (Mem. v. Toelichting).

— Bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Mei 1891, onder de bijlagen opgenomen, zijn voorschriften gegeven betreffende opzending van cadavers van dolle of

dan
zorg
saris
De
geva
bij
kond
nen
zieh
bare
bevi
een
muid
van
V
kenn
gem
hun
D
van
veea
op
heb
ove
laat
grov
in
Bov
met
voo
zeld
1e
bij
Zak
aan
Dat
van
aan
lan
daa
lan
ma
is
ges

dan wordt het hier terstond op bevel en door de zorg van den burgemeester of van den commissaris van politie afgemaakt.

De burgemeester der gemeente, in welke een geval van hondsdoelheid is voorgekomen, beveelt bij een bevelschrift, dat hij onverwijd doet afkondigen, dat gedurende vier maanden, te rekenen van den dag der afkondiging, alle honden die zich buiten woningen of vaartuigen (geene openbare middelen van vervoer zijnde), in de gemeente bevinden en niet binnen een afgesloten erf aan een ketting liggen, moeten voorzien zijn van een muilkorf, volgens een model door onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen.

Van dit bevel geeft de burgemeester onverwijd kennis aan de burgemeesters van alle aangrenzende gemeenten, die dan onmiddellijk gelijk bevel voor hunne gemeenten kunnen uitvaardigen.

Dezelfde bevoegdheid hebben de burgemeesters

van doelheid verdachte honden enz. naar 's Rijks veeartsenijsschool te Utrecht.

— alinea 2. De termijn van 120 dagen berust op de jongste waarnemingen van de meest gezag hebbende veeartsen. Volgens de beste schrijvers over dit onderwerp, — het is bekend dat in de laatste jaren zeer wetenschappelijke werken, gegrond op waarnemingen van uitstekende mannen in dit vak zijn uitgekomen, ik noem FLEMING, BOULEY, HARTWIG, — is het incubatietijdperk met veiligheid op vier maanden te stellen. De voorbeelden van langeren duur zijn uitermate zeldzaam. (Redev. Min. van Binn. Zaken, Handel. 1^e Kamer.)

— Het model van den muilkorf is vastgesteld bij besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 27 Julij 1875, gewijzigd en aangevuld bij besluit van 20 September 1887. Dat besluit is onder de bijlagen opgenomen.

— alinea 2 en 3. Bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Julij 1890, aan de Commissarissen des Konings der aan Duitschland grenzende provinciën, is mededeeling gedaan van eene overeenkomst tusschen de Nederlandsche en Duitse Regeering, betreffende maatregelen in zake hondsdoelheid. Die missive is onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

— alinea 3. Deze alinea is aldus nader vastgesteld bij de wet van 15 April 1891. S. 80.

door hem of van zijnentwege verrigte onverwijd kennis aan den burgemeester of aan den commissaris van politie zijner woonplaats. Tot die kennisgeving is hij ook verplicht, wanneer het hem niet mogelijk is geweest den hond of de kat te dooden, op te sluiten of vast te leggen.

2. Zoodra bij den burgemeester of commissaris van politie aangifte is gedaan of hem op andere wijze gebleken is, dat zich bij een hond of eene kat verschijnselen van dolheid voordoen, of dat een hond of eene kat door een dol of van dolheid verdacht dier gebeten is, doet hij met den meesten spoed door den districts-veearts, of, een districts-veearts-plaatsvervanger, of, bij afwezigheid van beiden, door een geëxamineerden veearts, dien hond of die kat, of, indien zij gedood of gestorven zijn, hunne overblijfselen onderzoeken.

De veearts, die met het onderzoek belast werd, brengt de uitkomst daarvan onverwijd ter kennis van den burgemeester of commissaris van politie.

Indien het blijkbaar gevaarlijk is den hond of de kat in leven te laten, kan afmaking plaats hebben buiten de aanwezigheid en vóór het onderzoek van den veearts.

3. Wordt bij dit onderzoek de hond of de kat dol of door een dol dier gebeten bevonden, of wordt deswege door den veearts twijfel uitgedrukt,

(3) alinea 1. Wel bepaalt art. 147 (151) der Grondwet dat niemand van zijn eigendom kan ontzet worden dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling, en dat beginsel is steeds gehandhaafd waar het de voorkoming van andere ziekten van dieren geldt, maar bij hondsdolheid kan van voorafgaande onteigening geen sprake zijn; die ziekte wettigt geheel de afmaking bij wijze van politiemaatregel: 1°. om het groote en onmiddellijke gevaar dat die ziekte en dus het bezit van een daaraan lijdend dier voor menschen en dieren oplevert, en 2°. omdat een dolle hond of kat geen res in commercio kan zijn, het dier heeft alle geldswaarde verloren. (Mem. v. Toelichting).

— Bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Mei 1891, onder de bijlagen opgenomen, zijn voorschriften gegeven betreffende opzending van cadavers van dolle of

dan
zorg
saris
De
geval
bij e
kon
nen
zich
bare
bevin
een
muil
van
V
kenn
geme
hun
D
—
van
veea
—
op e
hebl
over
laat
grom
in
Bou
met
voor
zeld
1e
—
bij
Zak
aan
Dat
—
van
aan
lan
daa
lan
ma
is
—
ges

dan wordt het dier terstond op bevel en door de zorg van den burgemeester of van den commissaris van politie afgemaakt.

De burgemeester der gemeente, in welke een geval van hondsdolheid is voorgekomen, beveelt bij een bevelschrift, dat hij onverwijd doet afkondigen, dat gedurende vier maanden, te rekenen van den dag der afkondiging, alle honden die zich buiten woningen of vaartuigen (geene openbare middelen van vervoer zijnde), in de gemeente bevinden en niet binnen een afgesloten erf aan een ketting liggen, moeten voorzien zijn van een muilkorf, volgens een model door onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen.

Van dit bevel geeft de burgemeester onverwijd kennis aan de burgemeesters van alle aangrenzende gemeenten, die dan onmiddellijk gelijk bevel voor hunne gemeenten kunnen uitvaardigen.

Dezelfde bevoegdheid hebben de burgemeesters

van dolheid verdachte honden enz. naar 's Rijks veeartsenijschool te Utrecht.

— alinea 2. De termijn van 120 dagen berust op de jongste waarnemingen van de meest gezag hebbende veeartsen. Volgens de beste schrijvers over dit onderwerp, — het is bekend dat in de laatste jaren zeer wetenschappelijke werken, gegrond op waarnemingen van uitstekende mannen in dit vak zijn uitgekomen, ik noem FLEMING, BOULEY, HARTWIG, — is het incubatietijdperk met veiligheid op vier maanden te stellen. De voorbeelden van langeren duur zijn uitermate zeldzaam. (Redev. Min. van Binn. Zaken, Handel. 1^e Kamer.)

— Het model van den muilkorf is vastgesteld bij besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken van den 27 Julij 1875, gewijzigd en aangevuld bij besluit van 20 September 1887. Dat besluit is onder de bijlagen opgenomen.

— alinea 2 en 3. Bij missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Julij 1890, aan de Commissarissen des Konings der aan Duitschland grenzende provinciën, is mededeeling gedaan van eene overeenkomst tusschen de Nederlandsche en Duitse Regeering, betreffende maatregelen in zake hondsdolheid. Die missive is onder de bijlagen dezer wet opgenomen.

— alinea 3. Deze alinea is aldus nader vastgesteld bij de wet van 15 April 1891. S. 80.

bij het voorkomen van hondsdolheid in naburige buitenlandsche gemeenten.

Aan Onzen Commissaris in iedere provincie, in welke de betrokken gemeenten liggen, wordt afschrift van elk bevelschrift gezonden.

Deze kan gelijk bevelschrift uitvaardigen en terstond doen afkondigen voor de geheele provincie of een deel daarvan.

Van het uitvaardigen der in dit artikel bedoelde bevelschriften geeft hij onverwijld kennis aan zijne ambtgenooten in de aangrenzende provinciën.

4. Ambtenaren van politie, waaronder, voor de uitvoering van deze wet, ook worden verstaan de door den burgemeester of den commissaris van politie met het vatten, opvangen of afmaken van een hond of eene kat belaste personen, zijn, ter uitvoering van dien last, bevoegd de erven, woningen of andere gebouwen en vaartuigen, zelfs zonder toestemming van den eigenaar of bewoner, tusschen 7 uur des morgens en 9 uur des avonds binnen te treden, mits voorzien van eene schriftelijke lastgeving van den burgemeester of commissaris van politie.

5. Overblijfselen van honden of katten, die aan dolheid gestorven, of in een der gevallen, in artt. 1, 2 of 3 bedoeld, afgemaakt zijn, worden, voor zoover dit niet reeds door of van wege belanghebbenden is geschied, door de zorg van den burgemeester op Rijkskosten verbrand of begraven, overeenkomstig de voorschriften, door Ons krachtens art. 31 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 131) gegeven.

Voorwerpen, welke met zoodanige honden of katten in aanraking zijn geweest, worden overeenkomstig dezelfde voorschriften op Rijkskosten door de zorg van den burgemeester gereinigd en ontsmet, of, indien de districts-veearts, of die hem vervangt, dit noodig oordeelt, verbrand, des noods na onteigening.

Bij deze onteigening zijn de bepalingen van art. 24 der hierboven aangehaalde wet toepasselijk.

---

(5) alinea 1. Die voorschriften zijn laatstelijk gegeven bij besluit van 9 Junij 1885, S. 125.

— Zie de tweede aant. op art. 3 alinea 1.

6. De eigenaar, houder of hoeder van honden, die het bevelschrift van den burgemeester of van Onzen Commissaris, in art. 3 bedoeld, overtreedt, is strafbaar met eene geldboete van f 3 tot f 10.

Bij ontdekking van deze overtreding wordt de hond in beslag genomen, of, indien daartoe geene gelegenheid is, of blijkbaar gevaar bestaat, afgemaakt en alsdan met de overblijfselen gehandeld, zooals in art. 5 is voorgeschreven.

Bij het veroordeelend vonnis wordt de hond verbeurd verklaard, indien hij nog in wezen is.

In ieder geval kan bij het vonnis de afmaking van den in beslag genomen hond worden bevolen.

Ingeval de eigenaar, houder of hoeder het maximum der boete betaalt, beslist het hoofd der politie of de hond hem kan worden teruggegeven of moet worden afgemaakt.

Is de eigenaar, houder of hoeder onbekend, dan wordt de hond, die bevonden wordt zonder muilkorf rond te loopen, door of van wege de politie afgemaakt.

7. Honden en katten, die zonder opzicht rond

---

(6) Met uitzondering van een oorspronkelijk vijfde lid van dit artikel — dat is weggelaten — is dit artikel gehandhaafd bij art. 10, n°. 32 der wet van 15 April 1886, S. 64, met bepaling, bij art. 11 dier wet, dat het feit moet worden beschouwd als overtreding en dat het minimum der geldboete wordt gesteld op vijftig cents.

— Omtrent de toepassing van dit artikel zijn beschouwingen medegedeeld bij missive van den Minister van Justitie van 22 October 1889, C. V.

— Bij missive van den Minister van Justitie van 15 Januarij 1889, C. V., is voorgeschreven dat de ambtenaren van het openbaar ministerie aan de districts-veeartsen mededeeling moeten doen van het gevolg dat is gegeven aan de processen-verbaal, opgemaakt wegens overtredingen dezer wet.

(7) Een oorspronkelijk eerste lid van dit artikel is bij de wet van 15 April 1886, S. 64, niet gehandhaafd, als zijnde in de strafbepaling voorzien bij art. 254 van het Wetboek van Strafrecht.

— Bij arresten van den Hoogen Raad van

loopende, zich op een vreemd erf bevinden, mogen straffeloos door of van wege den bewoner of bruiker worden gedood.

8. Verzuim van de in art. 1 voorgeschreven kennisgeving, wordt gestraft met geldboete van *f* 25 tot *f* 75 of gevangenis van drie tot zeven dagen.

9. *Vervallen.*

10. Deze wet is niet toepasselijk op het terrein van 's Rijks veeartsenijschool. De voorzorgen, aldaar te nemen, bij het onderzoek van dolle of van dolheid verdachte dieren, worden door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, den directeur der school gehoord, geregeld.

11. Provinciale en plaatselijke verordeningen, betreffende het onderwerp bij deze wet geregeld, zijn verbindend, voor zooverre zij niet in strijd zijn met de bepalingen dezer wet.

Onder hetzelfde voorbehoud kunnen nieuwe verordeningen worden vastgesteld.

---

25 October 1880, W. v. 't R. 5469, C. V., 25 Junij 1888, W. v. 't R. 5590 en 7 Junij 1892, W. v. 't R. 6195, is beslist dat aan het woord *erf*, de engere beteekenis van aanhoorigheid van eene woning moet worden toegekend.

— Voor de toepasselijkheid van dit artikel is het voldoende dat een hond op het oogenblik van het dooden buiten toezigt van zijn meester was, zonder dat behoeft te blijken dat de hond als zwervende zou kunnen worden aangemerkt. (Arrest van den Hoogen Raad van 27 Oct. 1890, W. v. 't R. 5957).

(8) Dit artikel bevatte oorspronkelijk strafbepalingen, waarin bij art. 184 van het Wetboek van Strafrecht is voorzien. Zooals het nu luidt is het gewijzigd en gehandhaafd bij art. 10, n°. 32 der wet van 15 April 1886, S. 64.

Volgens art. 11 dier wet wordt het feit beschouwd als overtreding, het minimum der geldboete gesteld op vijftig cents en de gevangenisstraf vervangen door hechtenis met een maximum van gelijken duur en met een minimum van één dag.

— Zie de laatste aant. op art. 6.

(9) Dit artikel is vervallen bij de invoering van het Wetboek van Strafrecht; het bevatte toepassing van verzachtende omstandigheden.

12. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Collegiën en Ambtenaren, wiens zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 5den Junij 1875.

(get.)

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.)

HEEMSKERK.

(*Uitgeg.* 17 Junij 1875.)

---

(12) Bij besluit van 17 Julij 1875, S. 137, bepaald op 1 September 1875.

BIJLAGEN.

BESLUIT van den Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 27 Julij 1875, houdende vaststelling van het model van den muilkorf voor de honden. (*Zooals dit besluit bij dat van 20 September 1887 is gewijzigd en aangevuld.*)

De Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 3 der wet van 5 Junij 1875 (*Staatsblad* n°. 110), tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsdoelheid;

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat de muilkorven, waarvan honden moeten voorzien zijn in de gevallen in voormelde wet vermeld, moeten zijn ingerigt naar het model, dat, na de invoering van voormelde wet op 1°. September e. k., ter secretarie van elke gemeente des Rijks voor ieder te bezigtigen zal zijn en waarvan de beschrijving luidt als volgt:

Een enkelvoudige stalen of koperen band omgeeft den hals van den hond. De uiteinden van den band worden met behulp van een vastzittend of hangend slot zóó bevestigd, dat afnemen van den korf zonder sleutel of zonder doorsnijding van den band onmogelijk is.

Aan weerszijde van het verticale middelvlak en evenwijdig daaraan zijn aan het nekgedeelte van den band twee sterke metalen draden vastgeklonken, die over het aangezicht van den hond loopen, den neus tusschen zich opnemen, naar beneden buigen en aan de keelzijde van den band opnieuw zijn vastgeklonken. De aldus afgesloten ruimte moet toelaten, dat het dier de onderkaak binnen den korf kan openen.

In dwarse richting zijn, naar gelang van de grootte van den korf, meerdere metaaldraden

aangebracht, wier uiteinden eveneens aan den band zijn vastgeklonken.

Het aantal in dwarse richting loopende draden en de dikte van alle draden, moeten evenredig zijn aan de lengte van den muilkorf, gemeten van den voorrand van het nekgedeelte van den halsband, in rechte lijn tot aan het meest naar voren gelegen gedeelte der draden.

Dat aantal en die dikte moeten minstens bedragen:

Bij eene korflengte van:	Aantal in dwarse richting loopende draden.	Draad- dikte.
Minder dan 15 cM. .	3	2 mM.
15 tot 18 „ . .	4	idem.
18 „ 21 „ . .	5	2.5 „
21 „ 24 „ . .	6	idem.
24 „ 27 „ . .	7	3 „
27 en meer . .	8	idem.

(Het bestaande standaard-model vertegenwoordigt de grens van het kleinste type dezer schaal.)

Bovendien moeten de in dwarse richting loopende draden op zoodanigen onderlingen afstand geplaatst zijn, dat zij beletten dat tanden naar buiten uitsteken.

De metaaldraden der korven moeten verbonden worden door uitvijlen der draden en opvolgend soldeeren, zoodanig dat er volstrekt geen scherpe of uitstekende punten aanwezig zijn.

Zij moeten vervaardigd zijn van ijzerdraad.

Het is geoorloofd de metaaldraden te bedekken met een laagje zink, tin, nikkel, zilver, goud of ander voor bedekking geschikt metaal en den band om den hals en den metaaldraad boven den kop, maar met de gedeelten vóór, om of onder den neus en den bek, met een zachte stof te bekleden.

's Gravenhage, 27 Julij 1875.

(get.)

HEEMSKERK.

MISSIVE van den Commissaris des Konings in Overijssel van 3 *Augustus* 1886, aan de gemeentebesturen in die provincie, betreffende hondsdolheid.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan de inspecteurs en adjunct-inspecteurs voor het geneeskundig staatstoezicht een schrijven gericht in zake de opzending van door dolle honden gebeten personen naar de inrichting tot inenting van prof. PASTEUR te Parijs.

Daarin komt o. a. voor, dat indien bij het door genoemde ambtenaren zoo spoedig mogelijk in te stellen onderzoek naar den toestand van gebeten personen de noodzakelijkheid of wenschelijkheid der inenting mocht blijken en deze niet ongenegen zijn zich daaraan te onderwerpen, doch zich onvermogen verklaren om de kosten, welke door den Minister voor een volwassen persoon geschat worden op *f* 150, te dragen, het de taak van den burgemeester is eene verklaring af te geven, of de persoon behoeftig is en zoo ja, of hij door liefdadigheid zal worden geholpen. Mochten er geen middelen ten dienste staan, dan kan, zoo wordt er bijgevoegd, de belanghebbende of zijne naaste betrekkingen bij request op zegel aan 's Ministers departement hulp vragen.

Bij dat request moeten alsdan worden overgelegd:

1°. eene akte van onvermogen, afgegeven door den burgemeester der gemeente, waar de patient gedomicilieerd is;

2°. een verklaring van den districts-veearts of plaatsvervangenden districts-veearts, dat de hond, die de beet toebracht, aan dolheid lijdende was of, zoo hij dit niet zeker weet, dan een opgave der redenen, die dit met grond doen vermoeden;

3°. eene verklaring van den inspecteur of adjunct-inspecteur van het geneeskundig staatstoezicht, dat hij de opzending van den patient noodzakelijk acht en deze bereid is zich daaraan te onderwerpen.

Die stukken behooren met den meesten spoed te worden opgezonden.

Aan het slot van den brief worden de inspecteurs en adjunct-inspecteurs aangezocht om, indien opzending door hen wordt aanbevolen, ook den burge-

meester der gemeente, waar de lijder gedomicilieerd is, daarvan gelijktijdig mededeeling te doen.

Voorts zijn door genoemden heer Minister de districts-veeartsen aangeschreven om zoo mogelijk het kadaver en anders den kop van elken dollen of van dolheid verdachten hond, die menschen gebeten heeft, onmiddellijk naar 's Rijks veeartsenijschool op te zenden (1), zich, wanneer zij van een geval van hondsdolheid bericht krijgen, steeds te overtuigen of door het zieke of verdachte dier menschen zijn verwond en zoo ja, onmiddellijk daarna bij de voorgeschreven kennisgeving aan den geneeskundigen ambtenaar opgave te doen van de namen, voornamen en woonplaats van de verwonden.

In voldoening aan Zijner Excellenties verzoek heb ik de eer U van het bovenstaande, ter bevordering van gewenschte samenwerking en snel handelen bij de toepassing der opgenoemde voorschriften, in kennis te stellen.

De Comm. des Konings in de prov. Overijssel,
(get.) GEERTSEMA.

MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Julij 1890, aan de Commissarissen des Konings der aan Duitschland grenzende provinciën, houdende mededeeling eener overeenkomst tusschen de Nederlandsche en Deutsche Regeering, betreffende maatregelen in zake hondsdolheid.

Tusschen de Nederlandsche en de Deutsche Regeering is het volgende overeengekomen:

I. Telkens wanneer de maatregelen, voorgeschreven in § 38 van de Deutsche Rijkswet van 23 Juni 1880, betreffende de besmettelijke veeziekten (*Reichs Gesetzblatt*, bladz. 153), zie bijlage A hierna), zullen zijn toegepast in een aan Nederland grenzend politiedistrict („Orts-polizeibezirk”) zullen de ambtenaren der plaatse-

---

(1) Zie de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Mei 1891 hierna opgenomen.

lijke politie („Ortspolizeibehörde”) daarvan on-
verwijld kennis geven aan de Burgemeesters der
aangrenzende Nederlandsche gemeenten; met op-
gave van de Nederlandsche gemeenten, gelegen
binnen den kring, die volgens § 20 van de
Instructie van den Duitschen Bondsraad van
12 Februari 1881 (*Central-blatt für das Deutsche
Reich*, bladz. 36), (zie bijlage B hierna), als
besmet wordt beschouwd.

Behalve de afdeelingen van politie in de steden,
worden nog onder den naam „Ortspolizeibezirk”
verstaan,

in de provincie Hannover: de „Kreise” en het
„Amtsbezirk” Neuenhaus in de kreis Bentheim;
in de provincie Westphalen: de „Amtsbezirke”, en
in de Rhijnprovincie: de Burgemeisterei-Bezirke”.

II. Telkens wanneer de maatregel, genoemd
in het tweede en derde lid van art. 3 van de
wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110), toe-
gepast zal zijn in eene aan Duitschland grenzende
gemeente, zal de Burgemeester dier gemeente
daarvan onverwijld kennis geven aan de „Gemeinde-
Vorsteher” der Duitsche grensgemeenten, voor
zooveel de provincie Hannover betreft:

of aan de „Ortspolizeibehörde” in de aan-
grenzende „Ortspolizeibezirke”, voor zooveel de
provincie Westphalen en de Rhijnprovincie betreft;
met aanwijzing van de gemeente waarin de aan-
wezigheid van den hond, die aanleiding gaf tot
den maatregel, zal zijn geconstateerd.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken, hiervan
kennis te geven aan de Burgemeesters van de
aan Duitschland grenzende gemeenten Uwer pro-
vincie, en hun op te dragen:

a. na het ontvangen van eene mededeeling als
hierboven onder I wordt bedoeld, daarvan *onver-
wijld* kennis te geven aan U.H.E.G., aan de
Burgemeesters der aangrenzende Nederlandsche
gemeenten en aan den districtsveearts, en voorts
in overleg met den districtsveearts of een districts-
veearts-plaatsvervanger of, bij afwezigheid van
beiden, een geëxamineerden vecarts, onmiddellijk
alle de door de wet geoorloofde maatregelen te
treffen om de insleeping der hondsdoelheid in
Nederland te beletten;

b. l.
van a
blad n
wijld
aan d
UH
dat
(*Staat*
legen
gehan
voord
land
dat op
Naa
bedoel
nog d
op gr
in een
schrift
vaardi
door e
gegeve

BIJLA

G

§ 3:
dächti
die D
dem
polizei
ist da
versch
Wenn
herlan
sforti

(1)
bij de
Hon

b. bij toepassing van het tweede of derde lid van art. 3 der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110) in hunne gemeente daarvan onverwijld de kennisgeving, hierboven bedoeld onder II, aan de Duitsche autoriteiten te doen.

UH.Ed.Gestr. gelieve overigens toe te zien, dat de bepalingen der wet van 5 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 110) in de nabij de grenzen gelegen gemeenten streng en nauwgezet worden gehandhaafd, opdat, indien zich een geval mocht voordoen dat hondsdolheid uit ons land in Duitschland was overgebracht, dit niet aan verzuim in dat opzicht te wijten zij.

Naar aanleiding van het hierboven onder *a* bedoelde, doe ik opmerken dat de wet vooralsnog den burgemeester niet de bevoegdheid geeft, op grond van het voorkomen van hondsdolheid in eene naburige Duitsche gemeente, het bevelschrift tot het muilkorven van honden uit te vaardigen. Evenwel vlei ik mij dat hiertoe spoedig door eene wijziging der wet gelegenheid zal worden gegeven. (1)

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(get.) DE SAVORNIN LOHMAN.

BIJLAGE A.

GESETZ betreffend die Abwehr und Unterdrückung von Viehseuchen, vom 23 Juni 1880
(*Reichs-Gesetzblatt* S 153).

§ 38. Ist ein wuthkrank oder der Seuche verdächtiger Hund frei umhergelaufen, so musz für die Dauer der Gefahr die Festlegung aller in dem gefährdeten Bezirke vorhandenen Hunde polizeilich angeordnet werden. Der Festlegung ist das Führen der mit einem sichern Maulkorbe versehenen Hunde an der Leine gleich zu erachten. Wenn Hunde dieser Vorschrift zuwider frei umherlaufend betroffen werden, so kann deren sofortige Tödtung polizeilich angeordnet werden.

(1) De bedoelde wijziging heeft plaats gehad bij de wet van 15 April 1891, S. 80.

Hondsdolheid, 3e dr.

BIJLAGE B.

INSTRUCTION zur Ausführung der § 9
bis 29 des Gesetzes vom 23 Juni 1880,
betreffend die Abwehr und Unterdrückung
von Viehseuchen (Central-Blatt für das
Deutsche Reich S 36).

§ 20. Ist ein wuthkranker oder ein der Seuche verdächtiger Hund frei umhergelaufen, so musz von der Polizeibehörde sofort die Festlegung (Anketung oder Einsperrung) aller in dem gefährdeten Bezirke vorhandenen Hunde für einen Zeitraum von 3 Monaten angeordnet werden (§ 38 der Gesetzes).

Der Festlegung gleichzuachten ist das Führen der mit einem sicheren Maulkorbe versehenen Hunde an der Leine; jedoch dürfen die Hunde ohne polizeiliche Erlaubnisz aus dem gefährdeten Bezirke nicht ausgeführt werden.

Als gefährdet gelten alle Ortschaften, in welchen der wuthkranke oder der Seuche verdächtige Hund gesehen worden ist und die bis 4 Kilometer von diesen Ortschaften entfernten Orte einschließzich der Gemarkungen derselben.

Die Benutzung der Hunde zum Ziehen ist unter der Bedingung gestattet, dasz dieselben fest angeschirrt, mit einen sicheren Maulkorbe versehen und auszer der Zeit des Gebrauchs festgelegt werden.

Die Verwendung von Hirtenhunden zur Begleitung der Herde, von Fleischerhunden zum Treiben von Vieh und von Jagdhunden bei der Jagd kann unter der Bedingung gestattet werden, dasz die Hunde auszer der Zeit des Gebrauchs (auszerhalb des Jagdreviers) festgelegt oder, mit einem sicheren Maulkorbe versehen, an der Leine geführt werden.

Die Polizeibehörde hat anzuordnen, dasz Hunde, welche der Vorschrift dieses Paragraphen zuwider innerhalb des gefährdeten Bezirks frei umherlaufend betroffen werden, sofort zu tödten sind.

MISSIV
Z
v
v
e
Naa
den d
ontre
wijze,
verda
tot na
worde
hetge
depart
en 2
dat h
Op
alleen
1°.
naar
wet v
heid
door
2°.
den
aan
door
mens
Bi
gehe
opge
plaat
moch
in ho
alvor
verze
ruin
de
geen
zege
Inho
verd
A

MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Mei 1891, aan de districts-veeartsen, betreffende opzending van cadavers van dolle of van dolheid verdachte honden enz. naar 's Rijks veeartsenijschool te Utrecht.

Naar aanleiding van herhaalde klachten van den directeur der Rijks veeartsenijschool te Utrecht omtrent de onvoldoende en dikwijls gevaarlijke wijze, waarop cadavers van dolle of van dolheid verdachte dieren of deelen daarvan verpakt en tot nader onderzoek naar de Rijks veeartsenijschool worden opgezonden, heb ik, met intrekking van hetgeen te dier zake is bepaald in de brieven van mijn departement van 27 April en 1 Juli 1886, n°s. 1341 en 2155*b*, afd. M. P., de eer U te berichten, dat het volgende moet worden in acht genomen.

Opzending naar de Rijks veeartsenijschool wordt alleen gewenscht:

1°. van elken hond en van elke kat, die, naar het oordeel van den veearts, die het bij de wet voorgeschreven onderzoek verrichtte, aan dolheid heeft geleden, indien het bekend is, dat door dat dier één of meer menschen zijn gebeten;

2°. van elken hond en van elke kat, die door den veearts voor verdacht wordt gehouden van aan dolheid te hebben geleden, onverschillig of door het verdachte dier al of niet één of meer menschen zijn gebeten.

Bij opzending van zulk een dier behoort het geheele cadaver (niet enkel de kop) te worden opgezonden. Organen, welke door u of uwen plaatsvervanger bij het onderzoek uit het cadaver mochten zijn genomen, moeten, met hunnen inhoud, weder in het cadaver worden geplaatst alvorens dit ter verzending wordt ingepakt. De verzending moet plaats hebben in eene niet te ruime, zeer stevige, dichtgespijkerde kist, waarvan de planken overal goed tegen elkaar sluiten en geene openingen bezitten. De kist moet verzegeld zijn en voorzien van het volgend adres:

Aan de Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

Inhoud: Cadaver van een dollen (van dolheid verdachten) hond (kat).

Afgezonden den . . . . uit . . . . door . . . .

Gelief het bovenstaande in acht te nemen en toe te zien, dat het worde in acht genomen door uwe plaatsvervangers, aan wie gij van dit schrijven kennis behoort te geven.

Door tusschenkomst van de Commissarissen des Konings doe ik den burgemeesters verzoeken, van hunnentwege geen opzending van dolle of van dolheid verdachte dieren naar 's Rijks veeartsenijschool te doen plaats hebben, dan na advies van den veearts, die het dier onderzocht heeft, die dan tevens heeft toe te zien, dat het boven medegedeelde worde in acht genomen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, (get.) HUBRECHT.

— x —

Aan

Afm

Amb

Besl

Beve

Binn

Boe

Bur

Cor

Con

Dis

Er

Ge

Ho

Ho

In

K

ALPHABETISCH REGISTER.

De cijfers zijn de artikelen der wet.

Aangifte. 1.

Afmaken van honden enz. 1. 2. 3. 6.

Ambtenaren van politie. Uitvoering der wet. 4.

Beslagneming van honden. In — 6.

Bevelschrift om de honden van een muilkorf te voorzien. 3.

Binnentreden van woningen enz. door de ambtenaren. 4.

Boeten en straffen. 6. 8.

Burgemeester. 1—5.

Commissaris van politie. 1—4.

Commissaris in de provincie. Ontvangt kennisgeving van den burgemeester. 3.

Districts-veearts. 2. 3. 5.

Erven. Zie Binnentreden.

Gebouwen. Zie Binnentreden.

Honden zonder muilkorf. 6.

Honden en katten zonder opzicht op vreemd erf. 7.

Inwerkingtreding. 12.

Kennisgeving aan burgemeester of commissaris van politie. 1.

„ aan de burgemeesters van aangrenzende gemeenten. 3.

Model muilkorf. 3.

Muilkorf. Honden zonder — 6.

Onbekende eigenaar enz. Honden van — 6.

Onderzoek door veeartsen. 2.

Opsluiten van honden enz. 1.

Overblijfselen van honden enz., gestorven of afgemaakt. 5.

Plaatselijke verordeningen. 11.

Provinciale verordeningen. 11.

Vaartuigen. Zie binnentreden.

Vastleggen van honden enz. 1.

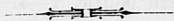
Veearts. Zie Districts-veearts.

Veeartsenijschool. Uitzondering. 10.

Verbeurdverklaring van honden. 6.

Verordeningen. Provinciale en plaatselijke — 11.

Voorwerpen met gestorven of afgemaakte honden enz. in aanraking geweest. 5.

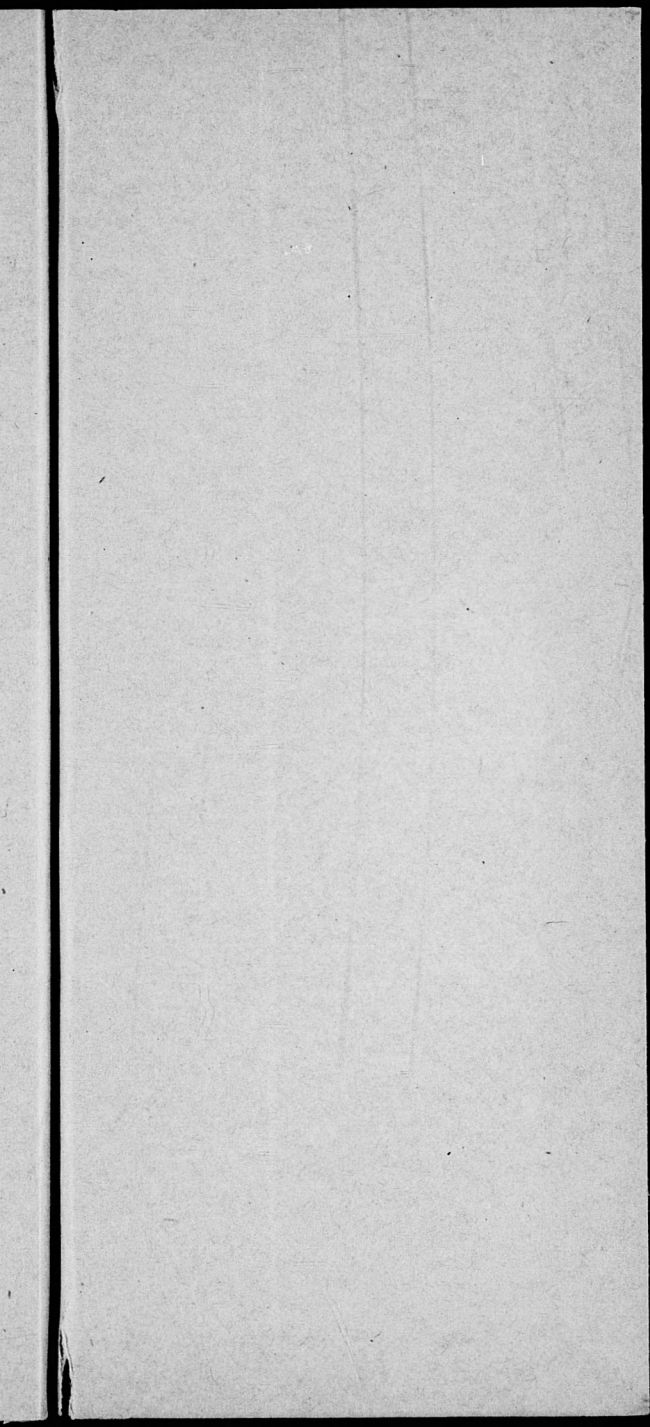
3.

f af-

- 11.

hon-

Dien

C. 18